

Pedagogisk portfölj

Institutionen för service management och tjänstevetenskap vid
Lunds universitet

Malin Zillinger
2017-09-14

Introduktion

Under 2016 slogs jag av den återkommande nyhetsrapporteringen om migrationen som verkade slå allt nya rekord i Europa. Det hela utvecklade sig till en yrkesrelaterad kris där jag undrade hur jag kan sitta på mitt kontor och rätta tentor när barn samtidigt drunknar i Medelhavet? Hur kan jag rättfärdiga att jag spenderar mitt yrkesliv med att arbeta med abstrakta begrepp och teorier, när jag likaväl skulle kunna göra något mer konkret? Jag kom slutligen fram till att det jag gör när jag undervisar studenter, faktiskt är att lära dem tänka. På så sätt kan jag ge mitt bidrag till ett gott samhälle, även om det inte är så direkt och konkret som när någon räddar en människa från att fara illa. Denna pedagogiska portfölj handlar om hur jag kom fram till detta svar, och det görs genom att jag diskuterar min pedagogiska grundsyn i relation till både mer abstrakta begrepp och till konkreta undervisningssituationer. Denna portfölj börjar med en kort pedagogisk biografi som tar upp flera aspekter av vad som återfinns i meritportföljen. Utifrån denna översikt formas också textens disposition.

Jag började undervisa på universitetet 2003, samma år som jag blev doktorand. Fram till 2010 arbetade jag på Mittuniversitetet, först som doktorand och sedan som universitetslektor. Undervisningen skedde inom ämnena turism samt kultur- och naturgeografi. Jag hade goda kontakter med kollegor på andra ämnen inom den samhällsvetenskapliga fakulteten och tillsammans med två sociologer tog jag fram ett nytt program, det *internationella samhällsvetarprogrammet*, som sjuösattes 2010. Jag utvecklade också en sommarkurs som ges på distans. *Nord och syd: u-landskunskapens grunder*, som fokuserar utvecklingsfrågor i ett kulturgeografiskt perspektiv, är fortfarande en av de mest välsökta sommarkurser vid Mittuniversitetet.

2010 flyttade jag till *Institutionen för service management och tjänstvetenskap*. Sedan dess har jag undervisat ca 7 500 klocktimmar på kandidat-, master- och forskarutbildningsnivå. Till det kommer mina 2 600 klocktimmar på Mittuniversitetet. Min pedagogiska gärning har skett både i stora föreläsningssalar, i små handledarmöten, på exkursioner utanför universitetets väggar, i seminarier och olika typer av examinationer. Jag har sedan dess fyllt på med ytterligare högskolepedagogiska kurser, byggt två masterkurser från grunden, varit kursansvarig på små och stora kurser och ansvarat för vår turisminriktning sedan 2014. I sistnämnda uppdrag ligger också ledningen av det övergripande utvecklingsarbetet på de turismspecifika kurserna.

Ser jag tillbaka på mina 14 år som universitetslärare kan jag se en tydlig förflyttning av mitt intresse: från att medverka på enskilda kursmoment till att leda, vidareutveckla och slutligen diskutera högskolepedagogiska frågor på ett mer abstrakt plan. Det som däremot inte har förändrats är att jag fortfarande drivs av samma nyfikenhet: på den enskilda studenten, på undervisningens tematiska innehåll, på undervisningsformen och slutligen på mig själv som pedagog. Jag har utvecklats i en tid då hela den universitära turismutbildningen befunnit sig i en förändringsfas: allt fler studenter från familjer utan högre utbildning läser vid universitetet, samtidigt som universitetens roll i samhället ifrågasätts från många håll. Dessa processer beskrivs fint i den nyligen publicerade antologin *Handbook of Tourism and Hospitality Education* (Dredge et al., 2015).

Genom åren vid universitetet har några pedagogiska grundprinciper växt fram som finns som ledstjärnor i det jag gör. *Kritiskt tänkande* är en sådan. En högre grad av reflektion – eller, som Ambrose et al. (2010) kallar det: metakognition – kan inte åstadkommas genom en enskild övning eller examination, utan behöver löpa som en röd tråd genom hela utbildningen för att bli synlig. En annan grundprincip som jag har är att lärande sker via *motivation*. Jag kan föreläsa om hur många begrepp

och teorier jag vill; om studenten inte är intresserad i att lära sig, eller om hen inte förstår varför det är viktigt, kommer mina goda intentioner knappast att leda till ett långsiktigt lärande (se ex. Lee, Kim & Lo (2003) för ett turismperspektiv på detta). Likt min egen utveckling från enskilda undervisningsmoment till mer övergripande uppdrag går denna pedagogiska portfölj från att visa min pedagogiska grundsyn på enskilda kurstillfällen till att diskutera hur jag organiserar pedagogisk utveckling och kommunicerar pedagogiska tankar både inom och utanför universitetet. På så sätt rör jag mig från vad Pelger & Santesson (2017, 104) kallar för individuell och lokal nivå, till ett kollektivt och globalt plan. Min pedagogiska portfölj avslutas med en blick riktad mot framtiden.-

Ledstjärna 1: Kritiskt tänkande och reflektion

Universitetets uppgift är att skapa och förmedla kunskap på vetenskaplig grund. I sin nya strategiska plan 2017-2026 poängterar Lunds universitet redan i förordet att *"[i] tider när information sprids sekundsnabbt ställs stora krav på medborgarnas förmåga att värdera och kritiskt granska påståenden"* (Lunds universitet 2017). Frågan hur vi alla kan bidra till att bryta ned dessa stora ord till konkret handling inom utbildning, forskning och i dialogen med samhället är stor. Jag ska i detta dokument resonera kring hur jag själv konkretiserar denna uppgift i mötet med studenter, kollegor och det omgivande samhället. Kapitlet diskuterar två masterkurser som jag själv har kursansvar för, och exemplifierar mina argument.

Begreppet kritiskt tänkande har genom åren fått många olika definitioner, men det som binder samman dem är att det handlar om en självstyrd och disciplinerad tankeprocess (Paul 1988). Kritiskt tänkande utgör en viktig grund för en konstruktiv medverkan i studenters akademiska och sociala liv. Begreppet innehåller många faktorer varav några är tolkning, analys, utvärdering och slutledning. Brookfield (2012: 51) för ett långt resonemang om begreppets innebörd och sammanfattar diskussionen med att kritiskt tänkande bidrar till att medvetandegöra hur olika typer av kunskap har legitimerats inom olika ämnesområden. På så sätt ligger begreppet nära det engelska konceptet *reflective thinking*, som innebär ett både medvetet och systematiskt sätt att närma sig en fråga. Länken mellan kritisk reflektion och didaktik inom turismstudier har bland annat beskrivits av Hughes, Mylonas & Ballantyne (2017) i en nyutkommen antologi med titeln *Handbook of Teaching and Learning in Tourism*. Jag återkommer till detta när jag närmar mig idén om *reflective practitioner*. Ghandizadeh (2017) är en av många som undersökt relationen mellan kritiskt tänkande och akademisk prestation inom högre utbildning, och som konstaterar att sambandet är påtagligt linjärt. Jag bygger alltså mitt intresse i frågan både på mitt personliga engagemang och på forskningsresultat som stöder min uppfattning om att detta är viktigt.

Den första kursen jag vill presentera här är *Methods in Social Science* (15 hp), en kurs som ges den andra terminen på vårt masterprogram, och som jag byggde upp inför VT 2014 (för en översikt av masterprogrammet, se Bilaga 1). Under VT 2017 hade kursen 50 deltagare från 20 länder. Metodkursen ska ses i relation till teorikursen tio veckor tidigare. Kursen börjar med teoretiska tankegångar kring vetenskapsteori och varvar kontinuerligt mellan dessa abstrakta idéer och de mer konkreta metoderna. Ett av lärandemålen är att tillgodogöra sig en *"specialised ability to critically assess the usefulness of different methods for social sciences subjects"* (se Kurshandbok sid. 2, Bilaga 2).

Kunskaper om metod och vetenskapsteori hänger nära samman med att tänka kritiskt, att reflektera över sina val, och att ställa frågor om hur vi kan veta det vi tror vi vet – eller som någon annan hävdar att hen kan vara säker på. På så sätt är metodkurser centrala för vår uppgift att lära studenter att tänka.

Budskapet på hela kursen är att vi som forskande individer behöver tänka rationellt och logiskt för att kunna välja en passande metod för våra studier, och att dessa val måste grundas i våra vetenskapsteoretiska perspektiv. När alltså studenterna utvecklar en medvetenhet kring sina tankeprocesser sysslar vi med inget mindre än metakognitiv reflektion.

Genom att arbeta noggrant med lärandemålen för en kurs tvingas jag fundera över vad som är kärnan i de kunskaper jag vill att studenterna ska ta till sig. Enligt Ramsden (2003, 126) grundas användningen av lärandemål på antagandet att utbildning framför allt handlar om att lära studenter att tänka. För att gynna denna process går jag igenom lärandemålen med studenterna på kursintroduktionen. Fördelen med detta är att studenterna har möjlighet att tillsammans med mig tänka igenom vad de abstrakta lärandemålen betyder på kursen. Konkret går det till så att studenterna och jag tillsammans förklarar, kommenterar och diskuterar den viktiga frågan varför de olika uppgifterna finns. Från studenternas återkoppling vet jag att detta tillvägagångssätt innebär att de bättre kan fokusera på sina studier. Annars är det, enligt dem, lätt hänt att lärandemålen och dess betydelse kommer i skymundan.

Studenterna kan använda sina metodkunskaper på masteruppsatsen, men de kan också använda dem kontinuerligt på programmet, då ontologiska och epistemologiska diskussioner sker på i princip alla kurser. Dock hävdar jag att studenterna kan använda sina metodkunskaper i mycket större utsträckning än så. På kursintroduktionen ställer jag varje år tre frågor som studenterna besvarar genom att individuellt skriva ner sina tankar på ett papper: 1) *How can knowledge on method help me to get a high grade in my master thesis?* 2) *How can knowledge on method help me to become a better leader and manager?* 3) *How can knowledge on method help me to become a better citizen?*

I slutet av metodkursen ber jag studenterna ta fram sina svar som de skrev tio veckor tidigare, och att reflektera över dem på nytt. Det visar sig då att studenterna i början av kursen är tämligen osäkra på vilken betydelse metodkunskaper kan ha för livet utanför universitetet. Med hjälp av jämförelsen av studenternas uppfattningar om metod kan vi, vid det sista kurstillfället, med stor tydlighet peka på betydelsen av de kunskaper som studenterna har tillägnat sig. Med hjälp av detta angreppssätt kan jag bidra till att de ser de enskilda lärdomarna i ett större sammanhang. Faktiskt tycker många av dem att det de har lärt sig är viktigt: inte bara för att de nu måste ta sig igenom kursen för att få en examen, utan för att de kan applicera sina kunskaper på de egna multipla rollerna som student, medarbetare och medborgare. Kursvärderingarna visar kontinuerligt att studenterna känner att det de lär sig har betydelse inte bara för att tillgodogöra sig resten av programmet, utan att de förvärvar källkritiska kunskaper som bidrar till att kunna värdera olika typer av kunskap på ett kritiskt sätt. Studenterna uttrycker också att lärarnas engagemang bidrar till deras egen motivation, något som i sin tur motiverar mig själv att fortsätta undervisa (se Bilaga 3).

Den andra kursen som jag är ansvarig för på vårt masterprogram är *Value creation and innovation in tourism* (15hp), som ges på termin tre för våra 15 turismstudenter. Tillsammans med institutionens Erika Andersson Cederholm och Johan Hultman byggde jag upp kursen som gavs första gången 2010, och har varit kursansvarig sedan dess. Kursen utgör en brygga mellan kurserna innan som är fyllda med föreläsningar och seminarier, och examensarbetet, där studenterna arbetar individuellt med sin text. Skrivandet och kritiskt tänkande har en central plats på value-kursen. Detta syns redan i lärandemålen, där studenterna vid kursslut ska ha tillägnat sig *“the ability to critically discuss and apply relevant theories and methods to an individual research project”* (se Bilaga 4). Tre av fyra examinationer kräver att studenterna övar sig i kritiskt tänkande:

1) Ett hemprov som innefattar essäfrågor på delar av litteraturen. Ett exempel på en tentafråga är *“Compare and critically reflect upon the process of co-creation of experience in real life (IRL) as compared to experiences by means of information technology (ICT).”*

2) En rapport som liknar en mindre uppsats. Rapporten inbegriper ett kritiskt förhållningssätt till litteratur och teori.

3) Ett seminarium med namn *journal academy* som är studentlett. Förberedelserna sker i diskussion med mig. För instruktioner se bilaga 5. I bilaga 6 finns ett exempel på hur en *journal academy* kan vara upplagd.

I undervisningen ingår begreppet *critical* både som del av föreläsningarna och som diskussion bland studenter. Ett exempel på hur en ppt-slide såg ut finns i Bilaga 7. Dock var det svårt att medvetandegöra innebörden av begreppet och att slå fast hur kritiskt tänkande faktiskt går till, hur man faktiskt *gör*. Studenterna provade att läsa, tänka och skriva, och de fick kontinuerligt feedback både av varandra och av mig. Till en början var studenterna osäkra på vad de överhuvudtaget skulle kommentera. "Ska vi säga vad som är dåligt?" frågade de. Därpå diskuterade vi kring att kritik inte nödvändigtvis hänger samman med något negativt. Nästa steg var således att studenterna tränade sig i konsten att ge konstruktiv kritik.

Men trots de konkreta diskussionerna fanns ett missnöje kvar: det tog för lång tid innan polletten trillade ned. Inom ramen för dessa diskussioner med studenterna ansökte jag 2013 om pedagogisk utvecklingstid hos fakulteten. Den 4 veckor långa arbetstid som jag erhöll för att arbeta med kursen innehöll bland annat tid för att genomföra fokusintervjuer med studenterna, möjligheten att stärka kursens nätverk genom att bjuda in externa lärare, och samtal med Studieverkstaden, som bjöds in att hålla i generiska seminarier för och med studenterna. Det var genom fokusintervjuerna som examinationsformen skriftligt hemprov kom till, då det framkom att studenterna inte hade ägnat tillräckligt med tid för att läsa och tillgodogöra sig litteraturen. Genom att erbjuda ett skriftligt hemprov efter halva tiden av kursen fick studenterna ett tydligt mål som hjälpte dem att fokusera samt att relatera de olika begreppen till varandra. Jag bytte också ut litteraturen och lade till Kate Williams' bok *Getting Critical*, som nästintill är en handbok för hur man kan tänka när man ska just tänka kritiskt. I detta skede behöver studenterna inte ännu en teoretisk bok om hur begreppet kan förstås, utan de behöver tips för hur de faktiskt kan göra. Det visar sig att studenterna använder sig av boken både på denna kurs, och på den efterföljande kursen *master thesis*.

Intervjuerna ledde till att Studieverkstadens Ladaea Rylander och jag tillsammans utvecklade två seminarier för att hjälpa studenterna fördjupa inläringen på kursen. Då studenterna hade påpekat att de tyckte det var svårt att få tiden att räcka till, bär det första seminariet titeln "*Preparing to Take an Exam: Reading Effectively and Writing Successful Exam Answers*". Här lär sig studenterna hur de strategiskt kan lägga upp sitt arbete före och under provet. Vid sidan av konkreta tips innehåller seminariet information om lärande, textgenrer och lärstilar. Det andra seminariet som tillkom utifrån studenternas intervjusvar var "*Argue like an Academic: Critical Thinking and Elements of an Argument*" och som går igenom vad ett argument är för något och hur man kan bygga upp ett vetenskapligt argument. Här ger vi således respons på studenternas fråga "Vad är kritiskt tänkande?". Det finns en genomgående aha-effekt varje år när studenterna förstår att ett akademiskt bidrag alltid är en del av en större vetenskaplig konversation. Under båda seminarierna bidrar studenterna genom frågor, diskussioner och små övningar. Exempelvis skriver de ned sina egna uppfattningar av vad kritiskt tänkande är, på tre minuter; eller så ger de själva exempel på ord som kan användas i kritiska diskussioner, såsom "But...? What about...? I disagree...!". Seminarierna är mycket uppskattade, bland annat då de trots sitt generiska fokus inkluderar exempel från just denna kurs. Samarbetet med Studieverkstaden ledde också till att vi tillsammans med programansvarig för masterutbildningen planerade för en seminarieslinga som liknar den jag har på value-kursen, och som erbjuds genom hela masterprogrammet.

Ledstjärna 2: Motivation för ett bättre lärande

Lärande har för mig mycket att göra med att studenten av sig själv vill veta något. Så har det alltid varit för mig. På universitetet har jag fria händer att göra det jag tycker mest om, och behöver inte lägga band på min nyfikenhet. Jag har dock med åren förstått att inte alla människor fungerar som jag. Därför behöver jag ta till ett hjälpmedel; motivation är för mig en viktig drivkraft för studenternas lärande, men lärandet måste ske under ordnade former, för att hålla motivationen uppe (Biggs 2006). Precis som ovan använder jag mig i det här kapitlet av två kurser med vars hjälp jag exemplifierar mina argument. Den ena är densamma som ovan: *Value creation and innovation in tourism*. Den andra kursen är lite av en motpol: *Metod och analytisk färdighet*, som ges på andra året på kandidatprogrammet (se Bilaga 8 för programstrukturen på kandidatprogrammet). Det är en storkurs med drygt 200 studenter. Jag har hand om följande moment: i) vetenskapsteori (föreläsning + seminarium), ii) dokumentanalys (föreläsning + seminarium), iii) metod som helhet (föreläsning), iv) SPSS-labbar, v) examinationer. Föreläsningarna ges för alla studenter samtidigt, seminarier och labbar ges för ca 25-30 studenter åt gången.

Att locka fram motivationen hos studenter kan ta sig olika uttryck. På kandidatnivå har studenterna vad jag kan se en generellt lägre inre motivationsnivå än på mastern; studenterna är yngre, de är mindre studievana och förlitar sig mer på att vi som lärare levererar och sätter ramarna. Metodkursen är ett tydligt sådant exempel, där studenterna ibland har svårt att förstå varför de över huvud taget ska lära sig detta; det vet jag från återkommande kommentarer i kursvärderingar. För tydlighetens skull kommer jag här att fokusera på en del av metodkursen, nämligen dokumentanalysen med dess föreläsning och seminarium som pedagogiska verktyg. Biggs (2006, 61) skriver om olika typer av motivation. Den yttre motivationen handlar om just yttre faktorer som påverkar om studenten lär sig, ex. en examination. Sedan finns inre, social och prestationsbunden motivation. Som universitetslärare behöver jag öka uppgiftens betydelse för studenten själv. Detta gör jag både på föreläsning och på seminarium genom att koppla de abstrakta begreppen till vardagliga exempel. Jag går också igenom olika typer av metoder och sätter enskilda begrepp i ett större sammanhang. Men det är inte så lätt på en storföreläsning! Jag får förlita mig på mina egna ord, på väl valda exempel och på en tydlig och förhoppningsvis intresseväckande ppt-presentation. Här behövs också ett seminarium som aktiverar varje enskild student. Nedan beskrivs hur jag har arbetat med detta seminarium sedan 2014. I Bilaga 9 presenteras några studenters kommentarer på seminarierna.

För att få delta i dokumentseminariet 2014 skulle studenterna förbereda en så kallad inträdesbiljett med två genomförda dokumentanalyser. Deltagandet i seminariet var frivilligt, dock trodde jag att jag hade förklarat fördelarna med att närvara, som bestod i att få en bättre förståelse av kurslitteraturen samt ett effektivt lärande genom att göra en dokumentanalys istället för att enbart höra läraren berätta om den. Men det var inte många som kom. Den inre motivationen räckte inte till för att skapa ett större intresse för dokumentanalys, och den yttre motivationen var ännu för vag, då det skriftliga provet låg två veckor efter seminariet. Att förlita sig på studenternas inre motivation fungerade alltså inte.

2015 höjde jag den yttre motivationen genom att göra seminariet obligatoriskt igen. För att möjliggöra en intensiv inläring gav jag utförliga instruktioner inför seminarierna. Genom hela processen arbetade jag tillsammans med min kollega Elin Bommenel; genom åren har vi tagit oss an många pedagogiska utmaningar tillsammans. Seminarieinstruktionerna presenterades på föreläsningen och gick att läsa på kurshemsidan. Dock visade det sig att de var för detaljerade: studenterna hade ibland svårt att skilja mellan de enskilda frågorna. Jag hade dessutom för höga ambitioner med seminariet och studenterna

hade svårt att möta min ambitionsnivå – vilket paradoxalt nog resulterade i att några studenter inte tog seminariet på allvar. Momentet blev helt enkelt för komplicerat för våra nybörjare i metod. På seminariet märkte jag att de flesta studenterna verkligen ville hänga med, men att det var svårt i de delvis komplicerade diskussionerna. Några verkade också ge upp helt; de var inte i närheten av att få en djupare förståelse. Jag behövde alltså anpassa min egen ambitionsnivå till vad som faktiskt är möjligt för dessa relativa nybörjare i metodologiskt och kritiskt tänkande. Min lärdom här är att motivation hänger tätt samman med att kunna ta till sig kunskap på rätt nivå. Det är mitt ansvar som universitetslärare att undervisa på ett sätt så att så många som möjligt kan följa innehållet, samtidigt som utmaningen består i att fånga gnistan som gör att så många som möjligt vill lära sig ännu mer.

2016 blev resultatet ett förenklat seminarium (se Bilaga 10 för seminarieinstruktioner) med några enstaka djupdykningar, där de som ville kunde pröva sina vingar. Ett exempel på detta var att vi kopplade dokumentstudier till ontologi och epistemologi. Resultatet blev ett fullsatt seminarium där alla bidrog med det de hade förberett, vilket gav fördjupade kunskaper om flera begrepp från föreläsningen (ex. källkritik, diskursanalys) samt ett aktivt arbete med själva genomförandet av metoden för sin egen presentation. Återkopplingen från studenterna visar att vi nu ligger rätt, och det yttrar sig såväl i de kommentarer som jag fått och i resultaten från den skriftliga examinationen. Men att få till kursmoment där allt stämmer tar tid, har jag lärt mig.

På en masterkurs där studenterna mestadels är glada över att den drar igång, är det lättare att arbeta med hjälp av inre studentmotivation. Under mina sju år som kursansvarig på *Value creation and innovation* har jag sällan jobbat i motvind. Jag hade ett undantag dock, och det var HT 2014. Gruppen programstudenter var ovanligt liten: flertalet av studenterna hade valt att göra en utbytestermi någon annanstans. Som vanligt hade vi även utbytesstudenter hos oss, men istället för att som annars ha 1-2 besökande studenter, var det nu 6, och alla från samma universitet. Jag hade alltså en studentgrupp på 6+6 studenter, varav, som jag snabbt märkte, programstudenterna ville lära sig om värdeskapande processer, och de andra främst ville resa runt i Europa. Samtidigt var sistnämnda mindre benägna att lära känna programstudenterna, vilket eventuellt berodde på de bristfälliga engelskakunskaperna.

Biggs (2006) diskuterar internationella studenter och går igenom tre typer av problem som kan uppstå: socio-kulturella, språkrelaterade, och lärrelaterade. Biggs avfärdar att det skulle finnas någon sorts svårighet som inte kan lösas om läraren bara anstränger sig tillräckligt. Jag håller inte med. I normalfall har jag större masterklasser där studenterna kommer från många olika länder. Det går vanligtvis mycket bra. Så länge det inte är för många studenter som kommer från samma land så är min erfarenhet att de är öppna och nyfikna på varandra. Samarbete nationaliteter emellan har aldrig varit ett problem i klassrummet, inte ens när länderna de kommer från står i konflikt med varandra. Men när hälften av studentgruppen läser vid samma universitet hemma och nu har kommit till Helsingborg för en termin, uppstod problem i klassrummet, då erfarenheterna av lärandet gick isär, samtidigt som synen på kunskap skiljde sig åt. Se studentkommentar i Bilaga 11.

Jag kunde inte från en dag till en annan göra momenten på kursen obligatoriska – det får jag inte. När det visade sig att utbytesstudenterna oftast inte närvarade, valde jag att förklara för klassen varför just nästa kurstillfälle var viktigt. När Studieverkstaden var på ingång från Lund frågade jag en och en om de skulle närvara, och sade tydligt att om det var för få som kom, så skulle vi ställa in momentet. Alla förutom en dök upp, med stor sannolikhet berodde på att jag var så noga med att prata med dem innan. Jag var förargad därför att situationen främst handlade om en organisatorisk brist gjord i institutionens ledning, och nu fick jag försöka rädda situationen. Jag bad om ett möte med både ledning och administration och förklarade situationen i klassrummet. Vi har sedan dess en policy att vi inte tar emot fler än två utbytesstudenter från samma universitet på samma kurs. 2014 kunde jag, till

skillnad från övriga år på kursen, inte arbeta med den inre motivationen hos utbytesstudenterna, utan det var den yttre motivationen såsom betyg och antal examinationer som ledde till att även dessa studenter lärde sig till sist.

En positiv konsekvens av mina erfarenheter HT 2014 var två frukostmöten som jag genomförde tillsammans med Ladaea Rylander från Studieverkstaden. Vid vår institution har vi regelbundet pedagogiska frukostar där vi diskuterar utvalda ämnen som medarbetarna föreslår. Våren 2015 organiserade vi ett frukostmöte med titeln *Reconciling diverse academic backgrounds: from problems to possibilities*. Syftet med diskussionen var att diskutera svårigheter som kan uppstå när studenter kommer från helt olika utbildningssystem, och att samtidigt se mångfalden i klassrummet som något genuint positivt. Det andra frukostseminariet den våren som kommer från arbetet med value-kursen, är *How do different forms of examination influence students' learning process?*. Frukostseminarierna gjorde att vi kunde diskutera våra erfarenheter i en större grupp, samtidigt som vi kunde delge våra kollegor förslag på hur man kan hantera liknande situationer.

Om att leda, organisera och diskutera pedagogisk utveckling

I texten ovan har jag utgått från att utbildningen är en helhet och på så sätt mer än dess enskilda kurser. Studenter tar emot information som de omvandlar till kunskap, men vi vill också att studenterna ska vara delaktiga i kunskapsprocessen hos sina medstudenter. Detta gör vi bland annat genom att använda *Supplemental Instruction* (SI). SI är ett självstyrt och kollektivt lärande som bygger på en metod där äldre studenter hjälper yngre (www.si-mentor.lth.se). Jag är mentor för våra SI-ledare på masterprogrammet; detta blev jag efter att ha implementerat denna typ av pedagogik vid institutionen år 2015 tillsammans med min kollega Pavla Kruzela. Vi arbetade då både för att informera och övertyga administrativ ledning och pedagogisk personal på institutionen. Vi arbetade också för att få en säker och långsiktig finansiering, vilket vi har fått. Numera erbjuder vi SI på de kurser där studenterna har angett svårigheter i att tillgodogöra sig de abstrakta kunskaperna: Theory: development and tradition, och Methods in social science. Att vara mentor innebär att jag rekryterar nya SI ledare, introducerar dem till uppgiften och har löpande återkoppling med dem under året. Det innebär också att jag styr upp informationsspridningen om SI både hos de yngre studenterna och hos kollegor på institution och fakultet. SI är en stor tillgång på institutionen och har ett starkt stöd hos personal och studenter. Jag vill särskilt peka på det starka inflytandet på studenternas motivation samt på vikten av att lära sig kritiskt tänkande (Bilaga 12).

Jag har sedan 2014 varit ansvarig för turismspåret vid institutionen, vilket innebär att jag koordinerar turismrelaterade utbildnings- och forskningsfrågor. På institutionen är elva personer knutna till inriktningen och varje studieår har ca 45 turismstudenter. Inriktningsansvaret innebär att jag samordnar de turismspecifika kurserna och leder det övergripande utvecklingsarbetet. Varje vårtermin ges tre 15-hp-turismkurser på kandidatprogrammet. Min uppgift består i att samordna de tematiska innehållen såväl som att se till att vi har varierande skriv- och examinationsformer. Till syvende och sist handlar inriktningsansvaret om att se till att vi har en fungerande progression mellan kurserna. Detta gör jag genom våra terminsmöten där vi tillsammans går igenom turismutbildningen och diskuterar hur eventuella förändringar på en av kurserna kan få effekter på de andra. Detta har resulterat i ett välfungerande samarbete lärarna emellan, och en mycket god avstämning mellan de enskilda kurserna. Detta intygas kontinuerligt av studenterna i våra samtal med dem. Något som fungerat riktigt bra är skrivprogressionen. Studenterna har från år 1 till år 3 gått från reflektionspapper via B-uppsats (i kombination med exkursion till Pärnu, Estland, där studenterna samlar empiri) till rapportskrivning. På så sätt har de varit väl förberedda när de skriver examensarbetet, då de i olika sammanhang fått

testa att ställa relevanta frågor (ex. reflektionspapper år 1; projektarbete år 3), driva en tes med tillhörande analys (ex. formulering av problembakgrund samt B-uppsats år 2) samt dra relevanta slutsatser (ex. B-uppsats år 2). Denna goda progression har möjliggjorts genom flera års arbete där vi sett turismstrimman som en helhet och kontinuerligt anpassat examinationsformerna. Det handlar alltså kort om att utveckla den pedagogiska verksamheten tillsammans med kollegor, institutionsledning och administration. I början av varje läsår håller jag i uppstartsmötet för våra nya turismstudenter där jag presenterar hur strukturen på inriktningen är uppbyggd och där jag bjuder in alumner. Det är mycket uppskattat av studenterna att höra om personernas resa från student till den position de har nu. Efter många samtal med våra nya studenter vet jag att dessa möten har en stor inverkan på både inre och yttre motivation.

Från HT 2017 kommer våra båda inriktningar Tourism och Hotel & Restaurant att bli en ny inriktning: Tourism & Hotel Management. Det är jag tillsammans med Christer Eldh som driver denna utveckling. Det strategiska arbetet är en balansgång mellan att bevara och skapa nytt, samtidigt som kollegor som inte är i ledningsposition ska få ge sin syn på utvecklingen. Vi behöver fundera över vad vi är bra på; vad som varit problematiskt; vilka nya inslag vi vill inkludera; och hur vi vill profilera utbildningen både gentemot övriga inriktningar vid institutionen och andra utbildningar i Sverige.

En av balansgångarna för den nya inriktningen är att tillåta en god branschkontakt utan att förlora akademiskt fokus. Kravet för kontakt med branschen finns på flera håll: som forskare vill vi samverka med det omgivande samhället, studenterna gynnas av att lära känna konkreta strukturer utanför universitetets väggar, och näringen själv intresserar sig för oss, vilket är en stor förmån. Jag har under många månader drivit inrättningen av ett branschråd på den nya inriktningen som ett led i att låta utbildning och turismnäring mötas under olika former. Den 12 september hade vi vårt första möte, där vi konkretiserade våra framtida mötesformer och talade om vilka olika typer av kunskap studenter kan ha med sig ut i arbetslivet. Tidsmässigt löper denna utveckling parallellt med mina funderingar hur jag kan skapa ett kursmoment där studenter inom ett projektarbete får nära kontakt med aktörer från besöksnäringen. Min plan är att detta moment ska relateras till en valbar delkurs på 2 högskolepoäng då vi lärare erbjuder olika teman som baseras på vår aktuella forskning. I mitt fall kan det ex. handla om ett moment om växelspelet mellan analog och digital turistinformation, där jag är projektledare för ett arbete finansierat av Besöksnäringens forsknings- och utvecklingsfond (BFUF). På så sätt kan jag bidra till undervisningen utifrån mångfacetterade forskningsperspektiv.

Inriktningsansvaret innebär att jag deltar i Nätverket för Akademiska Turismutbildningars (NATU) årliga möte. I nätverket ingår tio lärosäten i Sverige som utbildar och/eller forskar inom området turism. Nätverket är en plattform för samverkan och erfarenhetsutbyte i syfte att utveckla den akademiska turismutbildningen i landet (www.natu.se). Ordförandeskapet roterar och 2008 förestod jag sammankomsten i min funktion som lektor vid Mittuniversitetet i Östersund. Hösten 2017 är vår egen institution värd för mötet, vilket innebär att jag under hela kalenderåret ansvarar för nätverket. Genom att vara ordförande för NATU under ett år har jag således möjlighet att sätta agendan för nätverkets samarbete. Jag har fastställt årets teman till i) Turismutbildningarnas nuläge och framtid och ii) Balansgången mellan teoretisk och praktisk kunskap. Dessa är aktuella teman då antagningssiffrorna på kandidatprogrammen i Sverige ha sjunkit de senaste åren, samtidigt som jag skönjer skilda åsikter om hur mycket branschkontakt studenterna bör ha.

Ordförandeskapet i NATU ger mig möjlighet att få insyn i hur turismutbildningen rent konkret bedrivs vid våra olika lärosäten. Denna kunskap använder jag mig av när jag just nu bygger vår nya inriktning. Till exempel hittar jag viktig information om hur exkursioner används vid andra lärosäten. Jag vill hålla fast vid möjligheten att åka på exkursion; ex. åker vi varje år till Köpenhamns centrum, till Sjöfartsmuseet i Helsingør samt går vi till Sofiero Slott för att på dessa platser diskutera det vi i mer

abstrakta ordalag har tagit upp i klassrummet (Bilagor 13 och 14: exkursionsbeskrivning och studentkommentarer). Efter exkursionerna samlar vi studenterna i mindre grupper för att åter knyta an till kurslitteraturen utifrån de exempel vi har sett på exkursionen. Att söka sig utanför klassrummet får mycket medhåll i den pedagogiska litteraturen, och i relation till turism vill jag framhäva Trygg & Köhler (2015), Griffin (2017) och Scherle & Reiser (2017), som beskrivit fördelarna med denna undervisningsmetod: att vistas på platsen som man vill förstå, att utmana sin tankeförmåga, att försöka förstå komplexa förhållanden – för att nämna några. Det vi ser är att särskilt de svaga studenterna har lättare att lära sig de teoretiska premisserna på djupet om de kan relatera de abstrakta begreppen till det de upplevt på exkursionen.

Om att skapa kreativa dialoger

I Sverige har universitetsutbildningar i turism funnits i ca 20 år. På vissa ställen ges turismvetenskap, på andra ser man turism som ett fält inom andra ämnen, som ex. kulturgeografi, sociologi eller företagsekonomi. Frågan om turismvetenskap är ett eget ämne eller inte är ständigt närvarande (se ex. Müller 2010) och som inriktningsansvarig för turism för jag en kontinuerlig debatt om detta. Vid Lunds universitet har vi en naturlig anknytning till tjänstvetenskap. Som kulturgeograf ser jag på turistiska skeenden i relation till plats. Ett exempel på detta är artikeln *Disruptive Network Innovation in Free Guided Tours*, som jag skriver tillsammans med en turismforskare från Roskilde. Den har accepterats med mindre ändringar (Zillinger & Widtfeldt, forthcoming). I denna forskningsprocess har jag integrerat studenter genom att i) föreläsa om preliminära forskningsresultat på kandidatnivå (Bilaga 15) och ii) genomföra ett seminarium på masternivå, där studenterna fick i uppgift att diskutera denna *work in progress* (Bilaga 16). Syftet med seminariet är att träna kritisk läsning, för att på så vis förbättra sitt eget kritiska skrivande. Tidpunkten för seminariet ligger då studenterna befinner sig i uppstartsprocessen för sin egen masteruppsats, så behållningen av seminariet får de på flera håll. Jag fick mycket positiv återkoppling på båda nivåer, då studenterna kände att de fick vara en del av själva reviewprocessen samt ta del av aktuell forskning. Masterstudenterna kunde själva bidra till denna forskning, då några av kommentarerna som diskuterades användes i artikeln. Då jag någon vecka senare höll en keynote om forskningsprojektet på Helsingborgskonferensen *Campus Open*, bjöd jag även in studenterna. De flesta studenterna på kursen kom, trots att det var frivilligt. Hela forskningsprojektet är kopplat till kursen genom innovationsbegreppet, och jag ser studenternas deltagande som en bekräftelse på att de både efterfrågar mer kunskap om detta, och att de kände ett intresse för själva projektet. Detta var en innovativ keynote i sig, då jag höll den som en dialog med Helsingborgs turistchef Emma Håkansson. Studenterna kunde alltså ta del av detta samtal som hölls på scen, och som handlade om hur vi forskare ser på olika typer av innovation, och hur turismchefen kan använda sig av den bakgrund och de exempel som vi gav.

Att koppla min egen forskning till undervisningen drar sig som en röd tråd genom mitt pedagogiska arbete. Våren 2016 var jag inbjuden som extern föreläsare på den internationella metodkursen *Norbatour*, där finländska, estniska, danska och svenska universitet samarbetar på masternivå (<http://www.ism.lu.se/en/article/norbatour-nordic-baltic-tourism-research-studies>). Här höll jag en föreläsning med anslutande diskussion om mitt forskningsprojekt *Ex-Track* (<https://www.miun.se/etour/ETOUR--Forskning/projekt/ex-track/>), som fokuserar olika sätt att studera turistmobilitet. Syftet med mitt bidrag var att studenterna skulle lära sig om mer sällsynta metoder som används inom forskning idag. Medan kurslitteraturen tog upp de gängse metoderna intervjuer, enkäter och observationer, bidrog jag med kunskap om geografisk spårning med hjälp av gps-apparater och applikationer, som vi utvecklat och använt oss av i forskningsprojektet. Enligt studenterna själva var detta mycket uppskattat, dels för att de lärde sig om helt nya metoder, dels för

att de fick mer information om själva forskningsprojektet. Detta har inspirerat några av dem att skriva om turismmobilitet i sina uppsatser.

Jag har också haft möjligheten att direkt involvera studenter i mina forskningsprojekt. Inom BFUF-projektet har jag anställt två studenter som projektassistenter. Med en av dem skriver jag en forskningsartikel som nyligen skickades till en internationell tidskrift för publicering (Baeza & Zillinger, forthcoming). Denna student hade också möjlighet att följa med på en internationell turismkonferens i Åbo 2016 för bidra med en gemensam presentation (Baeza & Zillinger, 2016). För närvarande samförfattar jag ytterligare en vetenskaplig artikel med en masterstudent, även denna gång på temat turistinformation, som jag skrev om i min avhandling *Guided Tourism*. Studenten söker just nu in på forskarutbildningen och en publikation kan höja hennes chanser att bli antagen. Även på kandidatnivå ser jag en korsbefrukning mellan forskning och undervisning, då flera studenter genom åren har inspirerats av mina forskningspresentationer och valt att skriva sina examensarbeten om detta. Exempelvis handledde jag under VT 2017 två studenter som skrev sin uppsats på temat turistinformation, som är tätt kopplat till mitt nuvarande forskningsprojekt. Studenterna fick sedan ett stipendium för bästa turismuppsats av *Meurlingska Stiftelsen Visitas Fondförvaltning*. För att sprida sina kunskaper har jag nu bjudit in dem till vårt nästa Branschrådsmöte, något som också bidrar till att de vidgar sina kontaktnät.

Jag försöker hålla mig ajour med vad som händer på forskningsfronten genom att delta i olika turismkonferenser. Bortsett från att det gynnar min egen forskning har jag därigenom möjlighet att förmedla nya forskningsrön till studenterna på programmet. Min reflektion kring lärandets roll inom turismutbildningen i dialog med omvärlden har hittills kommit till uttryck i bidrag till två konferenser. Det första bidraget kom till i samband med att jag initierade en pedagogisk session på *22nd Nordic Symposium in Hospitality and Tourism 2013* tillsammans med min kollega Jan Henrik Nilsson. Jag har sedan 2004 deltagit i denna årliga konferens med några få undantag och har under den tiden skapat ett stort nätverk inom den nordiska turismforskningen. På presentationen *Value creating processes as part of the university curriculum* resonderade vi kring hur olika typer av värden skapas i tvärvetenskapliga undervisningsmiljöer. Syftet var att initiera en diskussion om vilka möjligheter och utmaningar som finns i utbildningsmiljöer där ämnet är nytt och lärarna således kommer från olika discipliner. Vid sidan om utmaningen i att undervisa i en tvärvetenskaplig miljö introducerade vi konceptet *reflective practitioner* (Schön 1983 i allmänhet och Tribe 2002 med särskilt fokus på turismutbildningar) som i korthet går ut på studentens potential till kontinuerligt lärande genom att reflektera över det hen rent praktiskt gör. Vi avslutade presentationen med frågan hur vi alla kan bidra till att öka statusen på utbildning, i förhållande till forskning. Denna fråga har diskuterats i olika bidrag sedan dess. Jag är mycket nöjd över att sessioner vigda åt pedagogik inom turismutbildningar nu verkar vara här för att stanna på den nordiska turismkonferensen. I det sammanhanget kan nämnas att jag i dagarna nominerades som Sveriges ledamot i den tillhörande *Nordic Society for Tourism and Hospitality Research*, vilket gör att jag förhoppningsvis får fortsätta att driva pedagogiska frågor i nätverket.

Ett annat internationellt bidrag kring pedagogik var, med samma kollega, i juni 2017, då vi diskuterade frågan *Why should we teach tourism at universities?* på konferensen *Critical Tourism Studies* i Spanien. Presentationen gick i korthet ut på att argumentera för turismutbildningens plats vid universitet, i en tid av vad vi kallar för post-politics och post-truth. Diskussionen sattes in i en bakgrund av Humboldts tankar kring bildning. Vid sidan om syftet att initiera en debatt i ämnet där vi välkomnade erfarenheter både från olika organisationer och från olika platser i världen, reflekterade vi över hur vi agerar på vår egen institution när vi låter idéer som bildning och kunskapsstraditioner genomsyra vår utbildning. Vi hade en stor publik och fick positiv återkoppling om betydelsen av den diskussion som vi initierade.

Glädjande nog befann vi oss på en tämligen internationell session, och konstaterade att denna nästintill existentiella fråga finns på agendan i olika lärsammanhang, och på olika platser. Om jag lyfter blicken ännu lite mer kan jag numera se att intresset för kopplingen mellan pedagogik och turism med åren blivit allt starkare. Idag finns tre journaler som erbjuder möjlighet för forskare att publicera sig i frågan: *Journal of Hospitality and Tourism Education*, *Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education*, och *Journal of Teaching in Travel and Tourism*. Det känns således som om vi arbetar i medvind när vi driver de pedagogiska frågorna inom turismutbildningen.

Framtidsplaner

När jag skriver denna pedagogiska portfölj blir jag igen medveten om hur mycket jag tycker om mitt uppdrag som universitetslärare. Efter 2016 års kris känner jag mig styrkt i att kunna bidra till ett gott samhälle genom att sätta en struktur för lärande och genom att uppmuntra våra studenter till att ställa frågor och ge konstruktiv kritik i samhällsrelevanta frågor. Jag har dock inte för avsikt att endast fokusera på de stora utvecklingsstegen och det visionära arbetet. Jag tycker alldeles för mycket om mötet med den enskilda studenten för att lämna den konkreta undervisningssituationen. För några veckor sedan fick jag ett mail av en student som just avslutat masterprogrammet hos oss. Hon skriver: "...You are probably (most likely actually) the best and most organised professor/tutor I'd ever had in my university life. So keep doing what you are doing, because I think you're great at your job." Jag kan inte annat än att vilja fortsätta med att möta den enskilda studenten när jag får återkopplingar som denna.

Men jag är också motiverad till att fortsätta arbetet med de uppgifter jag har börjat med. Högst upp på listan står utvecklingen av den nya inriktningen *Tourism and Hotel Management*. Jag vill också gå vidare med konferensbidraget *Why should we teach tourism at universities?*, som vi kan utveckla till en vetenskaplig artikel som platsar fint i en av de ovan nämnda journalerna. En sådan artikel kan med fördel användas i undervisningen då den visar på vikten av att förvärva kunskap i en vidare bemärkelse, istället för att söka efter instrumentaliserad information som svar på mer konkreta frågor. I relation till detta vill jag ägna mig mer åt samhällsdebatten kring nyttan med universitetsutbildningar. Det har pågått en liknande diskussion kring humanistiska utbildningar på sistone. Som universitetsrepresentant i ledningsgruppen vid en yrkesutbildning behöver jag ibland försvara värdet i högre utbildning. "Vad kan era studenter egentligen när de är klara?" undras det ibland och jag fortsätter att tala om just bildning, kritiskt tänkande och förmågan att ställa frågor.

Jag har ett annat projekt som just nu ligger och väntar på att jag ska få tid att skriva vidare under 2018: det är en artikel kring handledning i tvärvetenskapliga miljöer. Jag skrev ett papper om detta med min kollega Christian Fuentes när vi tillsammans deltog i den AHU-ledda kursen *Forskarhandledning*. Vi har intervjuat forskarhandledare både vid Lunds och Göteborgs universitet och har således en stor del av empiriinsamlingen klar. Å andra sidan finns det också uppdrag som jag kommer att avsluta. Kursen *Value creation and innovation in tourism*, som jag talat så varmt om i denna portfölj, lämnas till hösten över till min kollega. Efter sju år som kursansvarig är det dags att lämna kursen vidare. Som ensam kursansvarig kan man förbättra och utveckla kursen under en tid, men någon gång är det dags för nya ögon – och den tidpunkten är här nu.

Referenslista

- Ambrose, S.A., Bridges, M.W., DiPietro, M., Lovett, M.C., & Norman, M.K. (2010). *How Learning Works. 7 Research-Based Principles for Smart Teaching*. San Francisco: John Wiley.
- Baeza, G.J., & Zillinger, M. (2016). The effect of uncertainty in online information search for travel planning: a segmentation study. *25th Nordic Symposium in Tourism and Hospitality Research*, Turku.
- Baeza, G.J., & Zillinger, M. (forthcoming). The effect of uncertainty in online information search for travel planning: a segmentation study. Skickat till *Journal of Travel Research*.
- Biggs, J. (2006). *Teaching for Quality Learning at University*. Maidenhead: Open University Press.
- Brookfield, S.D. (2012). *Teaching for Critical Thinking*. San Francisco: John Wiley.
- Dredge, D., Airey, D., & Gross, M.J. (2015). *The Routledge Handbook of Tourism and Hospitality Education*. New York: Routledge.
- Ghandizadeh, A. (2017). The Interplay between Reflective Thinking, Critical Thinking, Self-Monitoring, and Academic Achievement in Higher Education. *Higher Education* 74(2), 101-114.
- Griffin, L. (2017) Investigating Field Trips. I Benckendorff, P. & Anita Zehrer (Eds.). *Handbook of Teaching and Learning in Tourism*. Cheltenham: Edgar Elgar, 290-304.
- Hughes, K., Mylonas, A., & Ballantyne, R. (2017). Enhancing Tourism Graduates' Soft Skills: the Importance of Teaching Reflective Practice. I Benckendorff, P. & Anita Zehrer (Eds.). *Handbook of Teaching and Learning in Tourism*. Cheltenham: Edgar Elgar, 95-106.
- Lee, M.J., Kim, S.S., & Lo, A. (2003). Perceptions of Hospitality and Tourism Students towards Study Motivations and Preferences: a Study of Hong Kong Students. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education* 7(2), 45-58.
- Lunds universitet (2017). Strategisk Plan 2017-2026. Lund.
- Müller, D. (2010). Turismgeografi eller Turism? *Geografiska Notiser*, 10(2), 61-67.
- Paul, R. (1988). Critical Thinking in the Classroom. *Teaching K-8*, 18(1), 49-51.
- Pelger, S., & Santesson, S. (2017). *Kompetensportfölj för dokumentation, reflektion och progression*. Rapport inom EQ11-projektet. Lund: Lunds universitet.
- Ramsden, P. (2003). *Learning to Teach in Higher Education*. London: Routledge.
- Scherle, N., & Reiser, D. (2017). Learning by Doing: Intercultural Competence and Fieldtrips. I Benckendorff, P. & Anita Zehrer (Eds.). *Handbook of Teaching and Learning in Tourism*. Cheltenham: Edgar Elgar, 305-320.
- Schön, D. A. (1983). *The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action*. New York: Basic Books.
- www.si-mentor.lth.se: Nationellt Centrum för Supplemental Instruction: Vad är SI? läst 2017-06-20.
- Tribe, J. (2002). The Philosophic Practitioner. *Annals of Tourism Research* 29(2), 338-357.
- Trygg, K., Köhler, H. (2015). Ekursion – varför då? *Geografiska Notiser*, 73(1), 16-22.
- Zander, R.S., & Zander, B. (2002). *The Art of Possibility*. Boston: Harvard Business School Press.

Zillinger, M. (2007). *Guided tourism – the role of guidebooks in German tourist behaviour in Sweden*. Umeå, Gerum 2007:3.

Zillinger, M., Widtfeldt, J. (forthcoming). Disruptive Network Innovation in Free Guided Tours. Publiceras i *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*.